

РЕЗЮМЕТА
НА ОСНОВНИТЕ НАУЧНИ ТРУДОВЕ (2011-2017)
на доцент доктор **ИВАНКА АСПАРУХОВА ВЛАЕВА**
КАНДИДАТ
за участие в обявения конкурс от ЮЗУ „Неофит Рилски“
в Държавен вестник бр. 57 от 14.07.2017 г.
за заемане на академичната длъжност „Професор“ по
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство/Музикознание и
музикално изкуство (История на музиката и музикален анализ)

КНИГИ

- 1. Музика в глобалния свят (отражения в българското образование). София: СОНМ, 2016, 372 с. ISBN 978-954-8523-90-5.**

Всяко историческо време има своите характеристики, специфики и новоналагачи се процеси и явления. В него се очертават закономерности, приоритети, трансформации. То получава различни прочити от съвременниците и от следващите поколения, притежава многопосочни рефлексии от много властови институции, събира общностни и индивидуални истории. За съвременниците – за тези, които го изживяват тук и сега, е много трудно да се отделят от собственото си емоционално възприятие, от настоящето и близкото минало като преживяна история (ще я нарека условно емоционална памет), както и от предполагаемото рационално отношение към света и случващото се в него.

Затова настоящото изследване представя моя личен опит – практически и теоретичен. То е резултат на включено наблюдение на културни събития, състояли се през последните повече от три десетилетия, както и на участието ми в много от тях. С него се систематизират мои разнородни визуални и слухови наблюдения, интервюта, собствени научни изследвания и образователни рефлексии. Целта е да се регистрира, покаже, анализира и систематизира един нов етап от срещата с различни музикални култури на света в България. Това са култури, с които досегът до 90-те години на XX век беше по-ограничен, а контактите – спорадични. Тяхното усвояване, а понякога и примесване с локални традиции, се представят в изследването чрез конкретни културни политики и стратегии, които получават широка видимост в началото на XXI век. Диалогът и резултатът от него – привнесени, асимилирани и хибридни явления – се илюстрират последователно чрез наблюдения и анализи в посока от общите процеси и явления към индивидуалните реализации. Те се представят като част от системата на културата.

Така следващата цел в изследването е да се очертаят научни и образователни рефлексии на посочените процеси, защото именно те са особено важни за опознаването на света и за формирането на отношение към него. В случая става въпрос за образование чрез музика, която доказано има ключова роля при среща с непознатото, както и в осъзнаването на човешката история, битие и поведение. Именно музиката според съвременни интердисциплинарни проучвания влияе върху психиката и човешкото битие още в утробния стадий на развитие.

Може да се обобщи – основната ми цел е да направя холистичен и културологичен прочит чрез индивидуално вглеждане в множествена картина на културно-музикалния живот в България – правя го, за да очертая и актуална музикална проблематика. Нейното представяне е чрез теоретични идеи, но и чрез обобщения на конкретни практики и тяхната трансмисия. Така се открояват нови/преоткрити области на музикално знание и възможности за тяхното инкорпориране в музикалното образование. Очертава се конкретен музикален тезаурус. Той отразява тази културна ситуация и необходимостта от включване на важно познание за нея в образователния процес. В съвременната култура широко разпространение получават музикални явления, посочвани като емблематични за отделни култури в света. Именно чрез базисното им представяне се извлича музикалната терминология, която е основополагаща за показването на глобализиран и в същото време глокализиран свят.

От целите на изследването произтича и неговото структуриране в няколко основни части. Те следват основните поставени задачи. В първата част се представят и анализират значими межкултурни взаимодействия в глобалния свят. Те се разглеждат през фокуса на отношенията култура – икономика – образование. Основният акцент е върху културно-музикални индустрии, политики и стратегии в началото на ХХІ век (предпоставки за тяхното развитие, характеристики и организация). Очертава се мястото на музиката и образованието. Музиката се показва като част от културни стратегии и нова ритуалност в съвременния свят. Анализират се в разширен обхват музикалните събития в България, които са в съответствие с динамиката на действащи към момента приоритети и стратегии. Като резултат с културно-икономически процеси в условия на глобализация се илюстрират нови или обновени културни взаимодействия (геополитически връзки при конструирането на пространства, аудитории, събития).

Във втората част се очертават конкретни културно-музикални образи в контекста на традиции и съвременност. Чрез тях се показват няколко емблематични примера за износ и перцепции на музиката на света в България, характеризиращи се с глобално влияние и работещи стратегии за разпространение. Те насочват към форми на експорт на музикална култура от Индия, Иран, Корея, Япония. Посочват се примери, илюстриращи „музика за износ“, и се правят наблюдения върху конкретна културна дипломация и индустрии. Анализират се: аналогии с различни културни традиции, държавни стратегии за осъществяване на двустранен културен диалог, разпространение на нови религиозни движения и ролята на музиката в тях, инструменталните традиции в съвременната изпълнителска практика, съхранение, реконструкция и иновации на традиционна музика.

Предмет на изследване в третата част е музиката и нейните взаимодействия с другите изкуства. Показани са музикални култури на света чрез слово, образ, движение, звук и цвят. Взаимовръзките са с изобразителното изкуство, с литературата, с киното, с танца. Функционирането на наблюдаваните явления е в различни културно-музикални пластове – аристократична (т.нар. висока) традиционна култура, фолклор, индивидуално авторско творчество. Във фокуса на изследването е един от пътищата в търсенето на музикални архетипи – чрез конкретен музикален прочит на „Бардо“ („Тибетската книга на мъртвите“). Това е и пример за усвояването и трансмисията на сакрално познание в композиторското творчество. Следващите анализи водят към изследване на взаимосвързаността между музика и изобразително изкуство. Наблюдават се и се извеждат изобразителни трансформации на музикални идеи в Индия и ролята на музеите като път за възприемане, осмисляне и преосмисляне на традиции. Представя се и още един нетрадиционен път за трансформация на музикална практика – чрез звукови скулптури и връзка с идеи за екология. Друга част от привлечените образи отвежда към масовата култура – към предизвикателствата на интензивно развиващата се *k-pop* (*кейпоп*) и траекториите на кейпопърите в България. Наблюдават се взаимовръзките с киното и медиите.

Последната част на изследването показва рефлексията на представените културни политики и стратегии. В нея се разглеждат възможностите за осмисляне и включване на знание и практики от нови/преоткрити музикални области в музикалната наука и образование в България. Глобализацията и културната множественост стимулират поредно ускорено възприемане на световни музикални

традиции. Те водят към нови реалности и перспективи в музиката. В този контекст се открояват ключови явления и процеси, които въвеждат конкретна терминология в широко обръщение. Така се поставят въпроси за терминологията в глобалния свят на музиката от началото на XXI век и нейната трансмисия в нова среда. Затова терминологията се разглежда като квинтесенция на музикално знание и отправна точка за усвояване на нов културен опит. В този аспект се подчертава ролята на професионалиста в областта на музикалната наука и обучение. Вниманието се насочва към предизвикателства пред музикалнообразователния процес в България.

Очертаната проблематика, документираните процеси и явления в българска среда, както и достигнатите изводи са новост за музикалната наука и сферата на образованието в България. Те вървят по следите на горещи събития, проблематизират факти от най-новата история на световната и българската музикална култура, предлагат пътища за практическо приложение. По този начин събирам като в мозайка разнородни наративи, погледнати през фокуса на културни политики и стратегии. Представям ги като лично преживяна история и като база за възприемане и актуализиране на музикално знание.

Диалогичността между България и света в ситуация на глобализация е неизбежна, ако се търси отвореност и разбиране на другите. Анализите в това изследване показват, че образователните рефлексии на музиката на света са изключително необходими. Те имат не само широк музикален, но и позитивен културно-социален ефект. Изследваната тематика е актуална и перспективна за приложение, което наблюдавам в дългогодишния си изследователски и педагогически опит. Тя очертава база за следващи изследвания чрез интердисциплинарни прочити в областта на историята, теорията и етномузикологията, но и от гледна точка на психологията, социологията и методологията на изкуствата.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД 9

I. КУЛТУРА, ИКОНОМИКА И ОБРАЗОВАНИЕ. МЕЖДУКУЛТУРНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ

КУЛТУРНО-МУЗИКАЛНИ ИНДУСТРИИ, ПОЛИТИКИ И СТРАТЕГИИ
В НАЧАЛОТО НА XXI ВЕК 17

Предпоставки за развитието на актуални културни политики 17

Културни индустрии	20
Характеристики и организация на културните индустрии	27
Културни индустрии и икономически факти	31
Културни политики и стратегии. Мястото на музиката и образованието	39
Глобални пазари, културни индустрии и образование	44
МУЗИКАТА КАТО ЧАСТ ОТ КУЛТУРНИ СТРАТЕГИИ И НОВА РИТУАЛНОСТ – ЗА ДВА МОДЕЛА ПРИ ОТКРИВАНЕТО НА ОЛИМПИЙСКИТЕ ИГРИ	47
За ритуалността в съвременния свят	47
За новите ритуали и музиката. Церемонията при откриването на Олимпийските игри	51
Олимпиадата в Пекин 2008	56
Олимпиадата в Лондон 2012	60
Два културно-музикални модела при откриване на Олимпийски игри	65
„МУЗИКАЛНИТЕ ЦВЕТОВЕ НА СВЕТА“ В ДИАЛОГ	70
За разширяването на обхвата от музикални събития в България	70
Музикални явления от основните културно-музикални пластове	75
Динамиката в приоритетите и стратегиите на музикалните явления	81
ПЪТЯТ НА КОПРИНАТА В СТРАТЕГИИТЕ НА КУЛТУРНИТЕ ИНДУСТРИИ	87
Пътят на коприната като метафора	87
Пътят на коприната и китайското културно наследство	88
Креативност и нови музикални продукти	95
България по пътя на коприната и културата на Китай в България	103
България като част от нов път на коприната – нови пространства и аудитории	106
Културни трансмисии по пътя към хибридность	114
СТРАТЕГИИ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ФОЛКЛОРНИ ФЕСТИВАЛИ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ДВЕ ДЕСЕТИЛЕТИЯ	116
Международните фолклорни фестивали в нов контекст	116
Българските културни политики и фестивалите	118
Международните фолклорни фестивали в България през последните две десетилетия	119
За Международния фолклорен фестивал в Пловдив като модел	124
Трансформации в организацията и в структурата на фестивалите	130

II. КУЛТУРНО-МУЗИКАЛНИ ОБРАЗИ В КОНТЕКСТА НА ТРАДИЦИИ И СЪВРЕМЕННОСТ – МУЗИКАТА НА СВЕТА В БЪЛГАРИЯ

ИНДИЙСКАТА МУЗИКАЛНА КУЛТУРА – ОТ ТРАДИЦИЯ КЪМ МОДЕРНИЗАЦИЯ	135
Индийски културно-музикални пластове по пътя на модернизация	135
Основни характеристики на модернизацията в индийската музикална култура	136
Мобилност, хибридность и мозаечност	145
МУЗИКАЛНИ ПЕРЦЕПЦИИ ОТ ИНДИЯ В БЪЛГАРИЯ	148
Философско-религиозни представи и музика	148
За новите религиозни движения в България и музиката	150
Музикалните интереси на Шри Чинмой и неговите последователи	154
Музиката и новите религиозни практики – предназначения и употреби	157
МУЗИКАТА НА ЯПОНИЯ В БЪЛГАРИЯ (ЗА КУЛТУРНИЯ ДИАЛОГ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ДВЕ ДЕСЕТИЛЕТИЯ)	159

Предпоставки за културния диалог	159
Музиката в двустранния културен диалог България – Япония	160
„Дни на японската култура в България“	164
Резултатите	171
МУЗИКАЛНИТЕ ИНСТРУМЕНТИ В ТРАДИЦИИТЕ НА КОРЕЯ И В СЪВРЕМЕННАТА ИЗПЪЛНИТЕЛСКА ПРАКТИКА: НА КРЪСТОПЪТ ВЪВ ВРЕМЕТО И ПРОСТРАНСТВОТО	173
Пътят на инструментите в региона на Източна Азия	173
Съхранение и реконструкция на традиционната музика	176
Композиторско творчество с традиционни инструменти	177
Между традиция и модернизация – резултатите	181
ЗА ЖИВИТЕ МУЗИКАЛНИ СЪКРОВИЩА В ИРАН И НЯКОИ МУЗИКАЛНИ ТРАДИЦИИ В БЪЛГАРИЯ	184
Цели и контекст на изследването	184
Живи музикални съкровища от Иран	185
Паралели с културно-музикални традиции в България и експорт от Иран	188
За културните символи и културните индустрии	195

III. МУЗИКАЛНИТЕ КУЛТУРИ НА СВЕТА, ПРЕДСТАВЕНИ ЧРЕЗ СЛОВО, ОБРАЗ, ДВИЖЕНИЕ, ЗВУК И ЦВЯТ – МУЗИКАТА В ДРУГИТЕ ИЗКУСТВА

„БАРДО“ – МУЗИКАЛНИЯТ ПРОЧИТ НА ЕДИН „НЕОВАРВАРИСТ“	201
За „Бардо“ / „Тибетската книга на мъртвите“	201
Сакрално познание, мистика и музика	203
Откровения и пристрастия на един неоварварист	205
Музикалният прочит на „Бардо“	207
В търсене на музикални архетипи	210
ЗАСТИНАЛА МУЗИКА В ИНДИЙСКАТА КОЛЕКЦИЯ НА НАЦИОНАЛНАТА ГАЛЕРИЯ В СОФИЯ КАТО МОСТ КЪМ ИНДИЯ	214
Интересът към Индия и индийската колекция в София	214
Взаимосвързаност между музика и изобразително изкуство	218
Образи на божества от индийския пантеон и музиката	221
<i>Рагамала</i> и изобразителните трансформации на музика в Индия	226
Съвременни трансформации на <i>рагамала</i>	231
Миниатюри <i>рагамала</i> в индийската колекция на Националната галерия в София	234
Ролята на музеите за възприемане и преосмисляне на традициите	236
„КОПРИНА И БАМБУК“: ОТ ТРАДИЦИЯТА КЪМ СЪВРЕМЕННИТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ В МУЗИКАТА НА КОРЕЯ	241
Ролята на музикалните инструменти в музикалната култура	241
„Коприна и бамбук“	242
Движението „Природно изкуство“ и творенията на Ко Сюн Хюн	245
Пътища за възприемане, преосмисляне и трансформации	250
ЮЖНОКОРЕЙСКАТА ПОПМУЗИКА КЕЙПОП/К-РОР: МАСОВА КУЛТУРА, КУЛТУРНО-МУЗИКАЛНИ ИНДУСТРИИ И ПОЛИТИКИ	252
За <i>К-рор</i> , музикалните индустрии и техните предизвикателства	252
Нови имена и хитове в <i>К-рор</i> като знак за промяна	253
България в траекториите на разпространение на <i>К-рор</i>	260
Перспективи за <i>К-рор</i> в България	263

IV. НОВИ/ПРЕОТКРИТИ МУЗИКАЛНИ ОБЛАСТИ И ТЕХНИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНИ РЕФЛЕКСИИ В БЪЛГАРИЯ

ЗА ЕДНО НОВО НАПРАВЛЕНИЕ В МУЗИКАЛНОНАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В
БЪЛГАРИЯ (УСКОРЕНО ВЪЗПРИЕМАНЕ НА СВЕТОВНИТЕ
МУЗИКАЛНИ ТРАДИЦИИ И ПРАКТИКА НА КУЛТУРНАТА МНОЖЕСТВЕННОСТ) 267

Глобализация и културна множественост 267

Културно-музикално познание за Азия в България 269

За развитието на една нова област в българската музикална наука 273

Културна множественост и музикално образование: реалности и перспективи 274

ЗА ТЕРМИНОЛОГИЯТА В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ НА МУЗИКАТА ОТ НАЧАЛОТО
НА XXI ВЕК – ТРАНСМИСИЯ В НОВ КОНТЕКСТ 278

Глобализация и трансмисия на музикални явления и практики 278

Чужда/непозната терминология: въпросите 280

Трансмисия на терминология в нова среда 284

За перспективите в усвояването на музикална терминология 289

НОВИ ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ В МУЗИКАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
И ТЕХНИ РЕФЛЕКСИИ ВЪРХУ ТЕРМИНОЛОГИЯТА 291

Терминологията като огледало на музикални контексти 291

За новите области в музикалната наука 292

Нови (привнесени или преоткрити) музикални термини 294

Терминологията като квинтесенция на музикално знание 299

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД МУЗИКАЛНООБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС
В БЪЛГАРИЯ 301

Музикалната култура в началото на XXI век и образованието 301

Ролята на професионалиста в областта на музикалното обучение 303

Необходимост от актуализация на учебното съдържание 304

Началото на XXI век и актуалните музикални дисциплини 306

Новите реалности и рефлексии в музикалното образование 310

ЗАКЛЮЧЕНИЕ 312

Цитирани източници 319

Показалец на термини 338

Приложение 343

Summary 359

КНИГИ В СЪАВТОРСТВО

2. **80 години Съюз на композиторите в България. София: СБК, 2015, 104 с. ISBN 978-954-9825-12-1 (в съавторство с Юлиан Куюмджиев и Елисавета Вълчинова-Чендова).**

Съюзът на българските композитори е творческа организация, която се трансформира през отделни периоди в историческото развитие на българската култура. В това издание е включено авторското изследване „За международните взаимовръзки на СБК“ (с. 22-66), което набелязва основна проблематика и дейности в периода 1933-2013 година. Международната дейност и реализираните музикални

събития от Съюза на българските композитори, който последователно съществува под няколко названия, е многослоен процес с различна динамика, приоритети и обхват. Те представят важни щрихи в един сложен път на развитие, който от своя страна, отразява както спецификите на времето, така и натюрела на личностите, които го управляват и членуват в него. Подобно на мозайка в тази дейност се открояват отделни брѐнки и възможни решения за тяхното подреждане. Ключът към разбирането е личностен и институционален, локално и надрегионално контекстуален. Анализират се идеите и задачите за международно сътрудничество и обмен, формулирани в уставите на това сдружение на композитори. Проблематиката се представя чрез примери от концертната дейност, международните взаимовръзки, гастролите, фестивалите, връзката с и членството в международни организации, издателската дейност, медиите. Международната дейност се проследява и чрез фотохроника, която показва част от фотоархива на Съюза на българските композитори.

НАУЧНИ СТУДИИ И СТАТИИ

- 3. Strategy of the International Folk Festivals in Bulgaria in the Last Two Decades. – In: Proceedings of the Second Symposium by the ICTM Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe held in Izmir, Turkey, 7-11 April 2010. Ege University State Turkish Music Conservatory, Izmir, 2011, p. 129-136, ISBN 978-975-483-882-4 (на английски език).**

Фестивалите имат важна роля в процеса на модернизация на всяка фолклорна традиция. Те показват начини, по които сценичните представления на музика и танци влияят върху локалното фолклорно наследство. Исторически има няколко етапа в организация на местните, националните и международните фестивални дейности в България. Държавните институции – министерства, общини, културни центрове и други организации, подкрепят подобни събития по различни начини. Международният фолклорен фестивал в Бургас е първият от този вид и има дълъг живот от началото на 70-те години на миналия век до днес. През последните две десетилетия са създадени и нови международни фестивали, които имат свой собствен път на развитие. Сред тях е Международният фолклорен фестивал в Пловдив, чиито издания са в основата на изследванията в настоящото изследване.

Този фестивал предоставя богат материал за наблюдение, анализ, интерпретация и сравнително изследване. В процеса на работата възникват въпроси: Как сценичните представления във фестивала оказват влияние върху показването на фолклорната традиция? Има ли специфики във формата на международния фестивал и в програмите на участниците в него? Върху какво се фокусират изпълнителите? Така наблюденията са върху корелациите танц – музика, локално – национално, национално – международно, традиционно – популярно и те водят към изводи за тенденциите в типа на фолклорните представления, приоритетите, целите и институционалните стратегии.

- 4. Silk Road as a Road of Cultural Industries (Chinese Music in Bulgaria). – In: The Silk Road. Papers from the International Conference, Organized by Confucius Institute in Sofia, Bulgaria, June 3-4, 2011, p. 58-62, ISBN 978-959-92505-1-0; <http://confuciusinstitute.bg/thesilkroad.pdf> (31.01.2012); <http://confuciusinstitute.bg/%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8/%D1%81%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-the-silk-road-vol-1-2/%D1%82%D0%BE%D0%BC-1-2011-%D0%B3/> (31.08.2015) (на английски език).**

Пътят на коприната е явление, което става нарицателно за контактите и взаимовръзките в много области на културата през последните години. Понятието все по-често се използва метафорично дори извън географския регион, в който се разпространява, като посочва активната обмяна на идеи и взаимодействието на различни традиции. Икономическите и политически предпоставки за неговото историческо възникване спомагат за пренасяне на религии, философии, както и на достижения в областта на изкуствата. Вглеждането отново в историческите процеси и опитите за възкресяване на културни ценности по неговото протежение води до изучаване и реконструкция на разнообразни традиции. Днес те стават част от стратегии и индустрии с различна цел и предназначение. Китайското културно наследство без съмнение е сред най-съществените и привлекателните за изследване по пътя на коприната. Многообразието на явления и техните характеристики, както и интензивността на експорт са предпоставка за определени културни процеси, които осъществяват връзка с утвърдени специфики в културата на региона. Днес

представянето на китайското наследство е част от глобални процеси и се вписва в определени културни и икономически тенденции. Цел на изследването е да се покажат механизми и резултати от китайски културни стратегии чрез анализ на музикалносценично изкуство от Китай, представено в България през последното десетилетие. Избират се и се наблюдават няколко ключови културни събития, които концентрирано представят основни характеристики на съвременните културни индустрии.

5. За импровизацията и индивидуалния почерк. – В: Нови идеи в музикознанието 2010. София: СБК – секция „Музиколози”, 2011, с. 97-111, ISSN 13-13-8049.

Изборът на тази тема, от една страна, е свързан с въпроси, които се отнасят до използването на понятието импровизация в различни контексти – те могат да бъдат географски, исторически, музикалотехнологически. Сред основните въпроси, които възникват, от една страна, са свързаните със смисловите значения, характеристиките и видовете музика (често определяна като импровизация), както и с наличието на регионални, локални, общностни и индивидуални специфики и предпочитания. От друга страна, причина за подобен изследователски интерес за мен е дългогодишната ми работа с образци на различни устни музикални/звукови текстове – в областта на традиционната и композиторската музика. От съществено значение е и процесът на тяхното създаване, както и опитите за графичното им записване и съхраняване. За да се осъществи една импровизация на музикантите, са необходими както фундамент от натрупани музикални средства и методи за използване, така и избор на най-подходящите от тях за изпълнение в даден контекст. Така случайността при изпълнението е в зависимост освен от моментни психо-физически предпоставки, от обкръжаващите и техните реакции, също и от индивидуалния музикантски подбор на модели и пътя на реализирането им. Те са сред механизмите за регулиране и моделиране на всяка импровизация, която представлява и процес на музикално сътворяване, и резултат на този процес.

6. Бардо” – музикалният прочит на един „неоварварист”. – В: Корея и Азия. (Национален симпозиум по корейстика „Корея и Азия” София 2009), София, Камея, 2010, с. 216-227, ISBN 978-954-629-026-7.

„Бардо”, известен като „Тибетска книга на мъртвите”, е сакрален текст, който днес е достояние на широка аудитория. Интересът към тази проблематика и към високопрофесионални коментари се развиват особено силно в български контекст в края на XX век. Това е свързано с пореден етап в развитието на ориенталистиката в България, както и с нови условия, определени интелектуални и духовни търсения и все по-широкия интерес към различните сакрални практики в световен мащаб. Чрез преводи и коментари, този текст се усвоява в различни части на света и има множество реципиенти. Сред тях е композиторът Андриан Первазов. Той определя себе си като представител на „нов варваризъм – тъмна сплав от експресионизъм, рок и музика на световните традиционни култури” и с творчеството си засвидетелства продължителен интерес към древните пластове на културите. Едноименно музикално произведение е неговата рефлексия на „Бардо”. Именно този музикален прочит е обект на изследване в настоящата работа. Обръщането към тибетския апокриф е едно надзъртане в дълбините не просто на времето и пространството в търсене на единение с мирозданието, а и опит за себепознание чрез другостта.

7. Instruments in Korean Tradition and Contemporary Performance Practice: on Cross-Road of Time and Space. – In: Korea as Crossroad of Asia. National Conference of Korean Studies. Sofia: Bolid ins, 2012, p. 57-67, ISBN 978-954-394-097-6 (на английски език).

Цел на това изследване е да се представят някои от характерните пренасяния/трансфери и заимстване на инструменти, както и инструментална музика от района на Източна Азия, тяхното асимилиране в новата култура и развитие. Също така се наблюдават явления, които представят Корея като кръстопът на културите в региона, където се осъществяват още по-широки по мащаб взаимодействия. Те ситуират нейната култура като място на среща и диалог на музикални явления, идващи от Америка и Европа. Представят се и се анализират главно характерни примери от съвременната музикална ситуация в Корея, показващи я като кръстопът на традиции. Цялата тази палитра от традиции и съвременни трансформации представя богатството на корейската музикалноинструментална култура, родена на кръстопът във времето и

пространството. В същото време налице е и една модернизация, чрез която се осъществяват превод и трансмисия на културно наследство в новото време.

8. За едно ново направление в музикалнонаучните изследвания в България (за ускореното възприемане на световните музикални традиции и за практиката на културна множественост). – В: Академични пролетни четения. София: Марс 09, 2012, с. 234-243, ISBN 978-954-2925-05-7.

Обект на внимание в моето изложение е интересът към музикалните култури извън региона на Европа и конкретно тяхното изучаване, анализиране и въвеждане в учебната практика в България. Това е повратна точка в отношението към световните музикални традиции и музикалното образование, доколкото практиката на музикалното обучение в България и програмите се основават върху изучаване основно на композиторска традиция от Европа и български фолклор. Това безспорно е необходимо, но разширяването на диапазона от знания върху базата на научни изследвания и тяхното въвеждане от професионалистите в различните образователни нива също вече не търпи отлагане. Причините за съществуващия досега подход са различни и достатъчно комплексни, но глобализацията на света с новите информационни реалности, както и активно разпространяващите се музикални практики изискват отразяване в нов обем и съдържание на музикална проблематика и знания в образователната система. Те не би трябвало да са периферни и случайни, затвърждаващи спорадично, често повърхностно и невярно познание, понякога тиражирани широко чрез медиите. Затова е необходим модел на обучение и фонд от знания, които да се предложат от музикалната наука и специалистите в България и да се приложат в образователната система.

9. Музиката на Мевлеви в контекста на традиция и съвременност. – В: Османистиката. Исторически отговори за бъдещето (юбилеен сборник, посветен на 75-годишнината на доц. Мария Михайлова-Мръвкарова). София: Авангард Прима, 2012, с. 632-647, ISBN 978-619-160-013-7.

Мотивите, които насочват моето вниманието към ордена мевлеви и ритуала *сема* (sema) в това изследване са разнопосочни. От една страна, тези последователи на суфизма отделят важно място на музиката и движението в своята духовна

практика, което като цяло не е типично за религиозната традиция в света на исляма. От друга страна, историята на ордена, особено през XX и началото на XXI век, представя един от възможните пътища в процесите на модернизация, които променят традициите. От трета – последователите на суфизма като мевлеви са силно свързани с развитието на изкуството и властта – исторически някои от представителите на върхушката в Османската империя покровителстват или самите те са част от братството. Този факт от своя страна обяснява използването на форми и средства от традиционната турска класика в ритуала сема. От значение за това изследване е и гастролът на групи „въртящи се дервиши” в България, чиито изпълнения поставят определени въпроси относно традицията и нейното осъвременяване. Специален акцент в изследването е търсенето и използването на интернет източници. Те представят различни аспекти от заявената проблематика и особено тези, свързани със съвременното битие на мевлеви – медийното показване и техните ритуали. Изследването поставя въпроси: Къде е границата между осъвременяването на традицията на мевлеви и сурогатите? Доколко тя е жива и този натрапчив интерес не е ли симптоматичен?

10. За изобразителните трансформации на музика в индийската култура. – Nota Bene, 2012, № 23, 18 с., <http://notabene-bg.org/read.php?id=247> (12.11.2012), ISSN 1313-7859.

В Индия се развива специфична традиция на миниатюрата, наречена *ragamala* (буквално – гирлянда от раги), която визуализира индийското познание за музикалното понятие *рага*. Този вид миниатюри се развива от края на XVI век като получава ново претворяване в началото на XXI век. В продължение на няколко столетия са утвърдени специфични иконографски форми. Тяхната цел е да изразят определени музикални и естетически характеристики и да отразяват уникалната същност на рагамала. Някои от въпросите, на които се търси отговор, в настоящото изследване са: Какви са отношенията във взаимодействията между музиката и изобразителното изкуство? По какъв начин структурата на рага се пренася от музиката в миниатюрата? Авторът описва собствените си наблюдения върху съвременната приемственост на традицията рагамала в Индия като специално наблюдава нейното пренасяне в друг културен пласт и модернизиранието ѝ в образци от селището на занаятите Рагхурадхпур близо до град Пури в областта

Ориса, Индия. Наблюдават се трансформациите на изкуство, развивано в аристократична среда, но впоследствие смесено и обогатено с фолклорни форми.

- 11. When the Dreams Come True (Bollywood Music and Dance in Bulgaria). – In: Via Egnatia Foundation. Myths about the other. Representations, social practices and performances. International Conference Thessaloniki, The Department of Balkan, Slavic and Eastern Studies, Macedonia University of Thessaloniki: February 24-26, 2011, <http://www.viaegnatiafoundation.eu/docs/myths%20Vlaeva.pdf> (26.11.2012); Myths of the Other on the Balkans. Representations, Social Practices, Performances (Eds. Fotini Tsibiridou and Nikitas Palantzas). Thesaloniki, 2013, p. 256-266, www.balkanmyths.com, <http://www.balkanmyth.com/publications/95-myths-of-the-other-in-the-balkans.html>, <http://www.viaegnatiafoundation.eu/images/pdf/Balkan.Myth.final.pdf> ISBN: 978-960-8096-05-9 (на английски език).**

Интересът към индийската култура (съответно към музиката) има продължителна традиция в България. Той може да бъде наблюдаван в различни етапи и форми. Киното е един от основните медиатори. Индийските филми провокират дълбок интерес към някои явления, а също и подпомагат процеса на създаване на специфични общности, които съсредоточават вниманието си върху индийската култура. Сред тях са музикални и танцови групи и изпълнители. Изследването представя изследователски случай (case study) за танцьорка, която постига мечтите си, като усвоява и адаптира в българска среда танцуването в боливудски стил. Тя разчупва мита за обичайния начин при изучаване и предаване на традиция, а също така и мита, че българската култура трябва да бъде основната за българските изследователи и практики, както твърдяха някои учени в края на XX век. Наблюденията и анализите са пример за това как е възможно да се възприемат, усвояват и предават някои индийски музикални и танцови традиции и културни специфики в българските условия. Така практиката опровергава етноцентризма и показва как българската култура е отворена за света по начин, характерен и за други части на света по същото време. Това е времето на новите тенденции за развитие – например на музиката на света.

12. Музикални образи от Истанбул в България като част от културни стратегии и индустрии. – В: Изкуствоведски четения 2011. София: Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2012, с. 271–283, ISSN: 1313-2342.

Мултикултурният Истанбул има множество музикални лица. Относителната им автономия и новосъздадените хибриди, показват сложна картина на взаимодействия, трансформации и обогатяване в зависимост от определени процеси, стратегии и индустрии. Те се реализират не само в рамките на градските музикални сфери, но и в различни международни интерактивни и реални пространства. Музиката във филмите на Фатих Акин е отправната точка в търсене на моя път към музикалните образи на Истанбул като гледна точка на етик наблюдател. Следващ обект на изследване е т.нар. от мен „музика за износ от Истанбул“ – тази, която често се показва в България, а именно сценично представен фолклор, музика на мевлеви, композиторска музика. По-нататък в изследването се прави опит за очертаване на образи от музиката в Истанбул, определени от мен като „моментна снимка на един наблюдател отвън“ с акцент върху светска и религиозна музика в самия Истанбул, очертани в различен контекст, включително и музиката, свързана с туристическата индустрия.

13. Место и роль музыки в жизни людей Юго-Западной Болгарии: социологическое и музыковедческое исследование. – В: Искусствоведение в контексте других наук в России и за рубежом: параллели и взаимодействия. Москва: Нобель-пресс, 2013, 138-144, ISBN: 9785458777971 (на руски език).

В статията се разглежда мястото и ролята на музиката в района на Югозападна България. Тази област е третата по големина територия и шестата по численост на населението в страната от общо 28 административни единици. По този начин се получават много важни данни за музикалните реалности в България днес. Заключениета се правят върху основа на социологически анкети. Те са резултат от интердисциплинарния проект „Балканите – Европа“ на катедра „Социология“, ЮЗУ „Неофит Рилски“ от 2012 г., финансиран от Фонд „Нучни изследвания“. Неговите резултати се използват и за наблюдение на състоянието и развитието на културните

институции в района, които предоставят разнообразни културни дейности, и ще бъдат полезни в бъдещите културни стратегии. Резултатите от това изследване показват също мястото на отделните културни пластове и музикални жанрове в ежедневието и празничен живот на хората, взаимовръзките между жанровете и предпочитанията на публиката.

14. За мястото на музиката в културата на Югозападна България. – В: Културни паралели. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски”, 2013, с. 61-78; On the Place of Music in the Culture of Southwestern Bulgaria. – In Kulturni paraleli [Cultural parallels]. Blagoevgrad: Universitetsko izdatelstvo “Neofit Rilski”, 2013, p. 206-223, ISBN 978-954-680-871-4 (на български и на английски език).

Това изследване е част от мащабен проект „Балканите – Европа“ на Регионален център за изследване на културата, създаден от специалисти в катедра „Социология“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. То е основано върху широка база от анкети (1730 броя), в които статистическите данни посочват отношението към музиката и предпочитанията към определени музикални видове. Върху базата на анализа на данните от това емпирично социологическо изследване (ЕСИ) от 2012 г. се правят изводи за важното място на музиката в културните предпочитания и практики на анкетираните от Югозападна България. От техните отговори става ясно, че те използват активно музиката в свободното си време и тя е важна част от културните им потребности. Наред с това заключение статистическите данни посочват предпочитания към определени видове музика. На челно място са народната музика и танци. Те са следвани от попмузика и попфолк. По-нататък в интересите на анкетираните са рок, джаз, електронна, класическа музика. Изследването показва, че такова е и количественото съотношение в структурата на най-разпространените институции, свързани с музиката в региона, от една страна, и количеството на организирани културни събития по категории, от друга страна. Може би този интерес към локалното е свързан с интереса на интервюираните повече към културата в България и в по-малка степен към културата в Европа или света. Разбирането на анкетираните е, че повече опознаване на чуждите култури (основно от Европа) посредством запознаване с други културни традиции чрез фестивали, концерти и други събития ще допринесе за по-доброто разбиране между

Балканите и Европа. То посочва и една от посоките за развитие на музикалните дейности. Тя съществува, но явно има потенциал за нейното разширяване. От получените данни могат да се изведат допълнителни наблюдения и заключения.

15. За терминологията в глобалния свят на музиката от началото на XXI век – трансмисия в нов контекст. – Българско музикознание, 2013, № 3-4, с. 151-160, ISSN 0204-823X.

Каква нова музикална терминология навлиза в употреба във всекидневния живот, музикалната наука и образование в контекста на глобализация? Какви са предпоставките за нейното пренасяне в нова среда и какви са пътищата за възприемането ѝ? Какви изисквания поставя професионалната прецизност при използване на малко позната и непозната терминология? Това са част от въпросите, провокирали настоящото изследване. Обект на изследването са проблемите, произтичащи от глобалното разпространение на регионални музикални феномени и практики и специално свързаната с тях терминология. Именно терминологията има способността да синтезира и отбелязва най-значимите особености на музиката в определен регион, социално-музикален слой, общност и жанр. Възприемането на идеи, концепции и терминология в нов културен и музикален контекст често води до тяхното изкривяване, неразбиране, смесване, както и до подмяна на значения. По този начин фокусът на изследването е върху предаването на терминологията и въпросите за начина на транслитерация, превод, терминологични значения и техния контекст. Целта на изследването е да определи ключовите моменти и да предложи някои решения в тази област на проучване. Изводите и предложенията са резултат от наблюдения, анализи и личен изследователски опит, свързан с терминологията главно от различни региони на Азия и Северна Африка. Понастоящем локалното музикално знание чрез експорт разширява разпространението си. Заедно с асоциативните и по-обобщени преводи на чуждестранна музикална терминология се наблюдава нарастващо използване на музикален речников фонд, при който феномените и артефактите се назовават с техните оригинални понятия в новата среда. По този начин термините се използват така, както ги употребяват представителите на културата, в която са създадени и развити. Този начин на употреба е много важен, защото е рефлексия и вербализация на определени видове музикално мислене. В статията са представени примери за пренасяне на

терминология в нова среда въз основа на авторската теза за няколкото разбираня на понятието *музика на света* (уърлд мюзик) и културно-музикалните слоеве, които то отразява.

16. СБК в началото на ХХІ век – вписване в международния свят на музиката.

– В: Академични пролетни четения. Национална среща на преподаватели по история на музиката и музикален фолклор в средните и висши музикални учебни заведения и преподаватели по музика в средни общообразователни училища. София, Март 09, 2013, с. 148-159, ISSN 1314-9261.

След дълъг период от съществуването на една организация като Съюза на българските композитори се разглеждат определени процеси, правят се равносметки и изводи. Тъй като през последните десетилетия се осъществи рязка промяна в механизмите за функционирането и развитието на творческите организации в България (като част от общото състояние на културата), това се отрази и на тяхната дейност, възможности и приоритети. Така особено важни се оказаха личностите, индивидуалните контакти, желанието за различни взаимовръзки и непрекъсната работа в тази насока от ръководствата на СБК, за да бъдат реализирани творческите цели на организацията. Свързването и съвместните инициативи с международни и чуждестранни локални композиторски организации претърпя разцвет в началото на двайсет и първото столетие. Настоящото изследване е продиктувано и от определени тенденции през последните няколко години в много области на изкуството в България. Според тях днес вниманието не се насочва към музика и творчески въпроси, работа за популяризиране на българското композиторско наследство и съвременни композиции, а се измества все повече към имуществени, парични и други въпроси, които са съществени, но като че ли се превръщат в основни за творческите организации в България. Те безспорно са важни, но в сянката на тези всекидневни проблеми сякаш остават невидими творческите резултати, колегиалните и професионални взаимовръзки, за които определено са необходими много усилия и в много случаи алтруистична дейност. От посочените в изследването международни контакти на СБК в началото на ХХІ век се вижда, че от една страна, се засилва широката европейска ориентация на Съюза, продиктувана и от новите политически и икономически гравитации на

България. От друга страна, българската музика и чрез дейността на СБК се вписва в един световен контекст на композиторски институции, чиято цел е много по-широкото глобално представяне на локалните композиторски традиции и на изобилието от културно-музикални пластове и жанрове.

17. „Музикалните цветове на света” в диалог. – В: Изкуствоведски Четения 2012, София, Институт за изследване на изкуствата, 2013, с. 292-301 ISSN 1313-2342.

В наблюдаваните образци диалогът в музиката се осъществява на различни нива като модернизация в измеренията минало–настояще, като взаимодействия между традиционно–композиторско–популярно, като регионално–извънрегионално. Сздават се конкретни музикални образи на съответните култури в зависимост от нивото на познание, целите, модите, конкретните потребители, възможностите за печалба или търсената популярност. Наред с показване на традиционното наследство се представят и явления все повече в силно обработен вид. Модернизацията и хибридизацията на различни пластове музика разширяват полето за разпространение. Така се осъществява пореден етап на диалогичност на културите в изключително широк мащаб и България е един от примерите за пътищата и начините при усвояване на многообразието на музиката на света. Обект на настоящото изследване е отварянето на българския концертен живот към музиката отвъд границите на европейските традиции и реалностите на интеркултурния диалог. Във фокуса на наблюдение са концертни събития главно през последните няколко години в София. Те показват музиката на света от много гледни точки. Анализират се основните представени музикални пластове, сценични образи на различни музикални култури, получената рефлексия. Прави се опит да се покажат стратегии, които са в основата на определени културни и бизнес политики. Това изследване продължава поредица мои наблюдения, анализи и публикации, които се осъществяват от средата на 80-те години на XX век до днес. Така наблюдаваните събития от последните години се поставят в контекста на един процес на разширяване на българските културно-политически и икономически контакти.

18. From “Silk and Bamboo” Music Traditions to Contemporary Art Transformations in Korea. – In: Korea – From Traditions to Modernity. Proceedings of the European Conference on Korean Studies. Fedotoff, A., Karteva-Dancheva, S., Eds. Sofia, Kamea, 2013, p. 105-114, ISBN 978-619-7084-07-8 (на английски език).

До XXI век в Корея се съхранява богата музикална традиция. Тя включва множество жанрове, нотирани композиции, теоретични трактати, музикални и музикално-танцови практики. Много важен елемент в корейската, както във всяка друга традиция са музикалните инструменти, защото те представят по най-пряк начин дадена култура. Те сякаш са най-достъпни при експорт на музикални традиции – пренасят ги в конвертируем вид без да ги натоварват с допълнителни знакови наслоения на други пластове, сред които е например словото или жеста. В Корея е съхранен богат инструментариум с около 60 различни традиционни инструменти. Към тях през XX век се прибавят и инструментите от европейската композиторска практика – тези, които са характерни за симфоничния оркестър, създаден исторически в Европа. Постепенно се осъществяват трансформации и нови приложения на съществуващия инструментариум, както и използването му в нов контекст и като определен знак. Днес изкуството е в ситуация на поредно преосмисляне на културното наследство и неговото трансформиране в съответствие с новите начини на живот и възприятия. Тази тенденция води до използване на различни пътища за обновяване и трансформиране. Важни са традиционните модели за правене на музика, които търсят опора в механизми, отработени в продължение на столетия. От значение също са авангардните търсения, които все по-често използват смесване на музикални пластове и мултихудожествен и интердисциплинарен синтез. Все по-голямо значение има и пренасянето на идеи от един вид изкуство в друг, от една среда и средства в други. В случая обаче важен е стремежът за осъществяване на една глобална идея, свързана с екологията и хармонията в природата, част от която е човекът. Така с помощта на музикална скулптура се утвърждават определени корейски традиции, музикална символика и характеристики на конкретна религиозно-философска система, но и се търсят реализации в съответствие със съвременни възприятия и чувствителност.

19. За живите човешки съкровища в Иран и някои музикални традиции в България. – В: Международна научна конференция „Иран и Балканите в огледалото на историята. Минало, настояще и перспективи“. По повод 125 годишнината от учредяването на СУ „Св. Климент Охридски“ и 20-годишнината от създаването на специалност „Иранистика“, София, Авангард Прима, 2014, с. 163-174 ISBN 978-619-160-304-6.

Във времето на глобализация все повече се търси опора в традицията, в ценностите, съхранени в продължение на столетия и хилядолетия, в явления от културата, които са застрашени от изчезване и имат уникални качества. Така през последното десетилетие активно се реализира инициативата за съхранение на нематериалните духовни ценности под егидата на ЮНЕСКО и тя се развива все по-мощно и интензивно. Избраните живи човешки съкровища онагледяват най-ценното в отделни тясно локални традиции или в значително по-големи региони. В това отношение Ислямска република Иран излъчва и отстоява явления, които стават емблема за нейната музикална култура. Те са свързани с различни исторически и социални контексти и днес често представят културата на Иран пред света. Цел на това изследване е както да представи живите музикални съкровища от Иран в определен контекст, така и да набележи някои паралели с традиции от музикалната култура в България. Възникват въпроси, които са свързани с типологичните културни модели, пренасянето и взаимодействията между различните култури.

20. New Subject Areas in Music Education and Their Reflections on the Terminology. – In: Music – Tradition and Contemporaneity (Art and Education). Blagoevgrad, Universitetsko izdatelstvo “Neofit Rilski”, 2014, p. 21-27, ISBN 978-954-680-968-1 (на английски език).

Процесите, с които се характеризира съвременната епоха, водят до мащабни и интензивни натрупвания в различни области на знанието. Музиката също отразява и реагира на тази динамика и многослойност. Така в контекста на глобализация се наблюдават създаването и трансформирането на нови или новоутвърдени музикални процеси и явления. Кои са някои от новите полета в музикалната наука? Кои са сред новоутвърждаващите се, но вече ключови исторически, теоретични и

практически музикални понятия в широк географски диапазон? Какви са техните рефлексии върху използваната терминология в специализираното музикално образование в България? Това са основни въпроси, на които се опитва да отговори настоящото изследване. Те се основават върху личен опит в областта на научните изследвания и педагогическа практика в бакалавърски, магистърски и докторски програми. Една от целите е създаване на музикален тезаурус в няколко основни насоки.

21. Звукозаписи с българска композиторска музика. – В: Академични пролетни четения 2014. София: Марс 09, 2014, с. 246-256, ISSN 1314-9261.

Това изследване може да се определи като размисъл „по повод”. То е продиктувано от ситуацията, в която днес се намира българската музикална култура и конкретно композиторското творчество. В продължение на десетилетия Съюзът на българските композитори е бил свързан с подпомагане, развитие и разпространение на творби от български композитори. От началото на XXI век с масовото навлизане на нови технически възможности става реалност СБК да се включи с дейност за дигитализация и издаване на компактдискове. Обект на моя анализ са именно тази дейност и реализираните проекти на СБК с компактдискове на произведения от български композитори. Те са издадени между 2000-2012 година. Идеята за това мое изложение се дължи на няколко причини. Първата е продиктувана от наличното (и по-точно често трудно откриваемото) историческо съзнание в съвременната българска култура и съхранението на българска музика като звуков документ. Втората е свързана с въпроса: Какви звукозаписи от български композиторски творби се издават от Съюза на българските композитори от началото на двайсет и първото столетие досега. Третата е провокирана от различни мнения за стойността на произведенията от български композитори и необходимостта от тяхното изпълнение и документиране. Като следствие на горепосочените причини възниква и още една – ще има ли какво да покажем на следващите поколения. Моята цел е да документирам и да систематизирам фактите, контекстите, защото историята ни показва, че те често бързо се забравят. В това отношение българската историческа памет не радва с приемственост и дълготрайност. Трябва да се има предвид, че звукозаписната и издателска дейност

не са единствени в активностите на СБК, а и традициите в тази област се създават именно в посочените години.

22. Choral Societies and National Mobilization in Nineteenth-Century Bulgaria. –

In: National Cultivation of Culture (NCC), volume 9. Choral Societies and Nationalism in Europe. Leiden: Brill, 2015, p. 241-260, ISBN: 9789004300842, E-ISBN: 9789004300859 (на английски език).

Песента и хоровото пеене са важни в българската музика през XIX век, тъй като са подходящи за реализирането на основните идеи, характерни за това време в България: просвещение, образование, национална консолидация и независимост, модернизация. Те стимулират патриотичните чувства и гордост както на изпълнителите, така и на слушателите. Демократичният характер на хоровото пеене, както и голямата му обществена достъпност, отразяват демократизацията на българското национално възраждане и процеса на консолидация на българската нация. Ако масовата песен в Европа по това време се приема като ниска форма в музикалното изпълнителство, то в българската музика от XIX век точно песните са тези, които се превръщат в централен и най-популярен жанр, а хоровото пеене се оказва в състояние да обедини различни социални групи за дълъг период от време. Организиран като гражданско движение в периода на Османската империя, тези традиции продължават и след Освобождението на България през 1878 г., когато държавните институции насърчават хоровото пеене и включват обучението по музика в учебната програма. В този нов контекст през 90-те години на XIX век музикалните (певческите) дружества се превръщат повече в места за културно-обществени събирания, а не толкова за политически (с някои изключения). По това време се появяват първите професионални композитори, чиито песни извеждат националната идея в музиката към следващ етап. Така наречената хорова китка е най-яркият пример. Към края на века военните конфликти, увеличаването на броя на българските войници и организирането на военни оркестри и хорове създават условия за развитието на нов жанр – патриотични войнишки хорови песни. Като цяло българската музика през XIX век избира да следва съвременните и понякога най-актуалните музикални тенденции в Европа в съзвучие с основните идеи за модернизация. Така развитието на българското национално движение и на хоровото пеене са свързани с процеса на европеизация.

23. Музикални перцепции от Индия в България. – В: От Индия, към Индия: перцепции и перспективи. 30 години специалност Индология във Факултета по класически и нови филологии. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2015, с. 224-232, ISBN 978-95407-3904-5.

Музикалната култура на Индия достига по много пътища в България и исторически има различни перцепции, водещи до многообразни форми на изява на тази култура. В отделните етапи на контакти и взаимодействия се възприемат едни или други нейни музикални пластове, които имат различни послания и адресат. От една страна, те се вписват във философско-религиозни представи от многослойните традиции в Индия. От друга страна, те разширяват знанието за света на музиката в рамките на музикален експорт. От трета – част от тях се трансформират или вграждат в музикални и други явления в областта на изкуствата в практиката на български творци и изпълнители. Това са някои аспекти, които са обект на анализ в настоящото изследване.

24. Нови предизвикателства пред музикалнообразователния процес в България. – В: Изкуствата и културата като ресурс за развитие. София: Авангард Прима, 2015, с. 123-131, ISBN 978-619-160-473-9.

Новите реалности в музикалните култури днес изискват адекватно музикално образование. В случая се спирам върху съдържателната страна на музикалното познание в конкретни учебни дисциплини и посочвам начини за тяхното реформиране. Необходими са трансмисия и съхранение на фундаментални културно-музикални, исторически и етномузикологически знания с акцент върху най-ярки музикални процеси и явления в историческа последователност, но и чрез социално-функционалните им аспекти. Затова избраната тематиката в процеса на обучение трябва да са представя под формата на базови модели, които показват общото върху конкретен локален и индивидуално-специфичен материал. Тук важна е ролята на музикалната практика, която дава конкретните музикални примери. За целите на образователния процес трябва да се анализира и привлече новото познание, идващо от наблюдения и изследване на музикалните реалности в съвременността, както и да се представят трансформациите на утвърдени

музикални тенденции и образци, като се покажат техни нови културно-музикални прочити. Динамиката на културно-музикалното развитие в съвременната епоха е изключително висока. Затова днес повече от всякога е необходима много бърза реакция по отношение на новостите и тяхното осмисляне в адекватния им контекст. Това е голямо предизвикателство, но и огромна трудност за музикантите професионалисти. Изоставането в областта на образователния процес спрямо изключително активните промени в музикалните култури днес става много по-бързо отколкото в предишни епохи. Един от резултатите е много по-рязкото отдалечаване между различните генерации – в техните интереси, възприятия, разбирания и ценности. Макар подобни процеси да не са новост, в настоящето те изглеждат много по-радикални. Затова важно е и как ще се покаже подбраното традиционно познание.

25. Семинар „Нови идеи в етномузикологията” – по следите на събитията. – Българско музикознание, 2015, № 2, с. 105-109, ISSN 0204-823X.

Статията посочва важни етапи в развитието на етномузикологията в България. Това се прави, за да се очертае мястото и ролята на вече утвърдения семинар „Нови идеи в етномузикологията“. Той е създаден и се организира периодично от изследователска група „Етномузикология“ при Института за изследване на изкуствата – БАН. Целта е да се отговори на потребността от диалог в общност на съмишленици, обединени от общи идеи и тематика в областта на етномузикологическите изследвания. Представя се също поредната среща в рамките на семинара, обсъждането на българското участие в работата на ICTM (конкретно в Изследователската група „Музика и танц в Югоизточна Европа“), както и перспективи за развитие на българската група в ICTM и създаване на национален комитет.

26. Китайски културни стратегии и музика. – В: Изкуствоведски четения 2013. София: Институт за изследване на изкуствата, 2015, с. 476-486, ISBN 1313-2342.

Насочвам толкова обстойно вниманието към този исторически процес, защото той посочва една много продължителна и уникална традиция в световен мащаб, но

също така дава ключ за разбиране на определени културни политики и стратегии в най-новата история (конкретно върху взаимовръзките, наблюдавани в областта на културата). Това е и една от основните задачи в моето изложение – да се покаже по какъв начин се представя културата на Китай в България през последните десетилетия. За целта се спирам на различни културни факти и процеси без претенции за изчерпателност. Понякога това са единични явления, в други случаи – по-рядко или по-често повтарящи се модели при представяне на китайска музикална култура. Техният анализ показва, че съществува определена динамика в китайските културни стратегии в износа на китайска култура, в нейното превръщане в мощен икономически отрасъл, както и в средство за утвърждаване на културни ценности и идентичност. Обект на изследване е внимателното отношение към китайската култура и конкретно към музиката в самия Китай. Още в древността в тази част на света е документиран специален интерес към ролята на музиката. Така тя става обект на особено вглеждане и използване. Тази традиция се пренася в пространството и времето, за да се развие в контекста на съвременната култура. По какъв начин се реализира този процес днес и какви са новостите в него? Това са въпроси, които са изключително актуални. Тяхното поставяне и търсенето на отговори дават възможност за разбиране на съвременната музикална култура на Китай.

27. Индийската музикална култура – от традиция към модернизация. – Светилник, кн. 17, София, 2015, с. 107-110, ISSN 1314-0566.

Във фокуса на изследването е инструменталната музика хиндустани в контекста на основните слоеве на културата и музиката в Индия. Представени са някои пътища за нейното модернизиране. По този начин преходът от традиционно към модерно се проявява чрез промените в музикалното образование и неговата методология, музикалното изпълнение и трансмисията на знанието за него във времето, музикалното възприятие и музикалните инструменти. Новостите в образованието са представени чрез примера на такава образователна институция като Индира Кала Сангийт Вишвавидялий в Кхайрагарх (щата Чатисгарх, Индия). Музикалното изпълнение и неговата трансмисия са илюстрирани чрез няколко междукултурни проекта, направени от индийски и български музиканти. Промените във възприемането на музиката се търсят в отношенията между музика,

медии и сценични изпълнения. Нововъзприетите инструменти с функция на класически и модернизацията на традиционните инструменти са следваща част в това проучване. Специални примери са дадени с някои „индианизирани“ инструменти, както и с музикални практики, представени със звукозаписи на Бридж Бхушан Кабра, Харипрасад Чаурасия, Шивкумар Шарма и Рави Шанкар.

28. Modernization of North Indian Classical Music – the Process of Creation and Perception. – Manas. Studies into Asia and Africa, 2015, 2, 14 с., ISSN: 2367-6256. <http://manas.bg/bg/tradition-and-modernity-indian-culture/modernization-north-indian-classical-music-process-creation-and-perception?l=en> (15.06.2017) (на английски език).

Модернизацията на северноиндийската класическа музика (хиндустан) е непрекъснат процес. Нейното въздействие може да бъде проследено на различни нива при създаването на музика през последното столетие. В настоящото изследване откроявам някои от най-важните елементи на музикалната система, при която нововъведенията са много ясно обособени и спомагат да бъдат осмислени съвременните характеристики на индийската традиционна инструментална музика. Тези елементи разкриват етапите във веригата: създаване – съхранение – разпространение – възприятие. В настоящия анализ систематизирам някои от най-важните начини за модернизиране, онагледени с примери, почерпени от личния ми опит и от изследванията ми в тази област. Много дълбоки промени в обществото, икономиката и културата се отразяват в изследваното развитие. Според мен най-важните начини за модернизация са свързани с: промените в традиционното образование, изпълнителските практики и тяхното препредаване, възприятието, новите и модернизирани музикални инструменти, методиката на обучение. За анализ предлагам т.нар. от мен хронометричен анализ, който позволява адекватен подход за изследване на устно предавана музика. Целта ми е да се проследи и разбере музиката в процеса на слушане, а не чрез дешифриране, което е един от основните методи за изучаване на образци от устни традиции (както фолклорните, така и определяните като традиционни класически).

29. К-роп: масова култура, културно-музикални индустрии и политики. – В: Луна, бамбук и огледало – изтоковедски изследвания. Юбилеен сборник по случай

60-годишнината на проф. д-р Александър Федотов. София: ЦИЕК, 2016, с. 261-276, ISBN 978-06-03-1956-60.

Масовата култура и свързаните с нея културно-музикални индустрии насочват изследователите им основно към културните и социалните последици от потреблението на стоки за масова употреба. За тях съществена характеристика е преобладаването на ефекта и техническия детайл над самата художествена същност при резултата от творческия процес. Културните индустрии се свързват често с развлекателния бизнес. Те експлоатират възможностите за медиализация на културните факти в областта на изкуството като цяло. *K-pop* (кейпоп) е явление, което великолепно представя възможностите и структурите за съществуване на музика за масова употреба. Едновременно с това то насочва вниманието и към характерни локални специфики, които чрез механизмите на определени културни политики водят до създаване на надрегионални феномени. Настоящото изследване показва някои от спецификите на *k-pop*, неговото развитие и разпространение извън географския ареал, в който е създаден и утвърден.

30. Between Borders: Improvisation with Many Faces. – In: Music and Dance in Southeastern Europe: New Scopes of Research and Action. Fourth Symposium of the ICTM Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe. ICTM Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe. Faculty of Music, University of Arts: Belgrade, 2016, , с. 88-97, ISBN 978-86-88619-71-4 (на английски език).

Статията представя изследователски случай (case study) за многото разнородни реализации на музикант, роден и образован в България, с огромна изпълнителска практика в страната до 90-те години на XX век и предимно в чужбина през последните две десетилетия. В центъра на изследването е Йълдъз Ибрахимова. Тя е личност, която има интереси и образование в различни културно-музикални слоеве – първо с образование на класически музикант и след това предимно като джаз изпълнител, а също и като изпълнител на традиционни песни. Този многостранен опит ѝ позволява да експериментира в областта на джазовата импровизация, като познава както композиторската, така и традиционната българска, турска и друга музика. Певицата има и опит като университетски преподавател в областта на

импровизацията. Тези различни области на знанието и практиката са в основата на нейната многообразна дейност. Основните цели на изследването са да установи дали има специфики в стила на нейните импровизации, свързани с даден регион, както и да определи индивидуалните особености (собствения ѝ почерк). Следващият въпрос е как импровизацията е резултат от пребиваването между границите на културно-музикалните пластове, традициите, различните възрастови аудитории и др. Много важни са и репертоарът, и музикалната база на нейните реализации – материалът, който се използва като отправна точка за процеса на импровизация и способите за неговата употреба.

31. Cultural Industries, Politics and Strategies at the Beginning of the 21st Century: the Place of Music. – Papers of BAS. Humanities & Social Sciences, 2016, Vol. 3, No 2, p. 16-33, ISSN 2367-6248 (на английски език).

Процесите и явленията от началото на XXI век показват огромно увеличаване на ролята на културата за обединяване на хора с различни традиции. Политиките и стратегиите за култура се развиват като мост между тях. Те са основа на културните индустрии. Днес са създадени условия за запазване на културните традиции; за образуване на хибридни явления, както и фактори за трансформацията на културата в стока. Поради тази причина анализът на културните (музикалните) политики и стратегии, както и техните рефлексии са много важни. Целта на моите анализи е да посоча модели на културна политика, стратегии и културна дипломация, които се използват в културните индустрии. Посочените в изследването социокултурни и финансови факти водят до няколко важни извода за световните пазари, основаващи се на местните регионални особености. По този начин музикалната карта на света е регионализирана по културни и географски признаци. Сред примерите, посочени в изследването, са инициативи, свързани с културното наследство, културното разнообразие, културния туризъм, европейските столици на културата и трансграничните проекти. Стоките и услугите, свързани с културните индустрии, са силно свързани с образованието, което също е в центъра на изследванията. Именно образованието е един от основните стълбове, стоящи в основата на културните индустрии. Този факт се отбелязва от експертите и професионалистите, които трябва да развиват културните политики и стратегии. Образованието, свързано с изкуствата, за пореден път доказва, че е още по-необходимо в съвременния свят и

прави повече за разбирането на другостта отколкото политиците. Диалогът между културите в ситуация на многообразие, хибридность и мобилност може до голяма степен да бъде подготвен чрез образование в областта на изкуството и културното наследство. Младите хора имат специално място в това проучване. Европейските анализи за развитието на културните индустрии и настоящата ситуация в регионите на Азия показват, че младите хора се интересуват от културните индустрии, но също така, че младежта е важна за техните отрасли. Тази част от икономиката е отворена за младите поколения – по-високият процент млади служители в този сектор в Европейския съюз е факт. Цитираната статистика показва, че броят на младите хора, които работят в културните индустрии в Източна Европа, е по-висок от този в останалите части на Европа. Музиката е най-прякото средство за контакт с различни култури, но и за връзка между тях. От своя страна музикалният сектор в културните индустрии е сред най-интензивно развиващите се и най-печелившите през последните години, като неговото значение се увеличава.

32. Индийска музика в цвят, линия и форма. – Светилник, кн. 18, София, 2016, с. 105-109, ISSN 1314-0566.

Ако за някои държави интересът към Индия често е свързан с колониалното ѝ минало и с икономически интереси, то в България настойчивото вглеждане в Индия има измерения най-вече в областта на духовността. През 1956 се поставя началото на официалния межкултурен обмен между Индия и България, но този факт има продължителна предистория. Интензивни културни взаимодействия между двете страни се развиват през следващите десетилетия, за да се стигне до създаване на индийската колекция (сега в Националната галерия) в София. Впечатляващо е, че в много от експонираните образци има специфична иконография, съдържаща музикално знание. Този висок процент на музикалност не е случаен. Взаимовръзката музика–изобразително изкуство произтича от определени философско-религиозни разбирания. Затова индийската колекция в София дава представа както за тематика, техники, жанрове и школи в изобразителното изкуство в Индия, така и за конкретно музикално познание. Експонатите в нея разказват общоиндийски сюжети и представят божества, свързани с музика, илюстрират наративи от епоса и митологията, но и светски сцени. Често този разказ получава географски измерения, документираща местни традиции. Чрез музикалните

инструменти, фигурите на танцьори и музиканти се разчитат различни пластове в индийската музикална култура: северна–южна, класическа–фолклорна, стара–модернизирана, локална–общоиндийска. Така образи от сякаш застинала музика оживяват чрез релеф, кръгла скулптура и миниатюра и се постига диалог между зрител и музейни експонати. За мен той доведе до музикален прочит на изображенията и техните многослойни значения.

33. Rituals and Their Interpretations in Some Bulgarian Movies. – In: Music and Dance in Southeastern Europe: Myth, Ritual, Post-1989, Audiovisual Ethnologies. Blagoevgrad: University Publishing House “Neofit Rilski”, 2016, p. 34-40, ISBN 978-854-00-0123-4 (на английски език).

Музиката и танцът имат важно място в ритуалите на традиционните култури. Техните музикални и танцови мотиви често са не само добри средства за подчертаване на културни корени, особености и идентичност, но и силни импулси за нови прочити, трансформации и интерпретации. По този начин ритуалните практики и техните символни значения са плодотворна основа за произведения в различни форми на изкуството. Сред тях са кинематографичните. Тълкуването на локални музикални и танцови традиции изисква поглед върху спецификата на съответната култура. Киното дава интересни примери за анализи и изводи в тази област. От една страна, използването на ритуали във филмите е свързано с основните типове филмова музика или например с личните творчески възгледи на режисьорите, композиторите. От друга страна, тяхното социално и обществено използване днес включва аспекти на съвременната митология и ритуали, образи и символи. Целта на моето изследване е да анализирам ролята и посланието на музиката (заедно с танца) в ритуали, които са включени в някои от известните филми в българското кино. Изследвам също техните функции, начините на работа с музикалния материал, емоционалните вдъхновения и как някои от тях стават модели за съвременна ритуална практика. Анализиранияте филми са признати за майсторски творби в България, както и на международни форуми. Избраните филми са направени от изтъкнати режисьори и показват творби от няколко жанра от последните четири десетилетия. Чрез изследването си се опитвам да представя също и различни видове реализации на ритуали в тези филми.